

جمعه — ۱۵ تشرین اول ۱۹۲۶

جلد : ۶

اوچنچی سنه — نومرو ۷۱

ملی محبوسه

اداره خانه :
باب عالی جاده سفده
اقدام یوردی
اتصالنده کی بناده
دائرة مخصوصه

صاحب و مدیری
محمد مسیح

آبونه سرائلی
سنه لکی ۲۵۰ ،
آلتی آیلغی ۱۲۵
فوق العاده نسخه لر
ایچون ۵۰۰ و ۳۰۰
غروشد

مجموعه من هیئتتجه
طبعی تفسیر ایدلمین
آثار اعاده ایدلمز

هر آیک برنجی داوره بشجو کونلری میبقار، علمی، ادبی، اقتصادی، فنی رسمی مجموعه دور

موزارك، ماهايمدهكى دوستلرى مياننده (فريدولين ودهر)
اسمئده ، و شهر تياتروسئنده صوفولوك و مستسخلك ياپورق
كچين برذات وادى كه غايت اصيل برعائليه منسوبدى . غايت
معلوماتلى ايدى ، عقائد علمئدن دوقئورا يامئشدى . مشكلاته
جائى قازانه بيلمه سته رغماً بش قىزى ، براوغلى وزوجه سئدن
مركب عالمه سنى كوزلجه كچئندى ريوردى . چوققلىرىك تربيه سته
جدى براغتئا كوسته بيلمئشدى .

ايشته ، موزار ، بوموسيقيشناس و حساس فيزلردن بريته ،
آلوتيز ودهره ، ايلاك كوردن كچى كوندن برى باغلامئشدى . آلوتيزه
هنوز اون بش ياشئنده ، فوق العاده كوزل بر سسه مالك ، جداً
شيرين وغبى قوتده ماهر بريانيست ايدى . ايلاك دفعه بر صنعت
ايشى ايچون كيتكلرى « كبرخلام » شاتوسئده طانيتهرق ،
دو حال آكلانئدلىر . موزار ، مکتوبلرنده آرتق هپ ودهرلى
آكلاتير .. وقه نك حديت و حساسيتى دويمان قلئدى . بيجاره
والده نك شو سطرلرخى اوقويهلم : « عنرز زوج ، موزار بكي
بركيسه لرى طانيته آرتق قانى و جان ايله اولنرك اوليور . واه نك
حقيقه ايشى كور و له دك بر طر زده تئنى ايتديكى دوغر ودر . فقط ،
بو بويله در ديه ده بوتون منفعلرك اهالى لازمكلمزكه . و مندليغ
واماك مجلسلرى هيچ خوشمه كيمه مشدى ، بونكه برابر
هر دولو تنبيلردن اوزاق قالمئدم ... لاكم ودهرلى طانيدينى
كوندن برى حيايتى كلبا دكيشدردى ... نه ياقى لازمكلمجكى
سن بيليرسك .. ديكر بر مکتوبئنده « اونلرك يالنده ياشامنى
نم يالنده ياشامه ترجيح ايدىيور . دييور . موزار ، لوتيزك
خوجاسى اولش ، اونى دنيانك اك بويوك منفيه سى قيشدirmek
خالى ايله چاليدىر مغه باشلامئشدى . بر ديقه بيله پاتو باشئدن
آريلورلردى ... »

آلوتيزيانك اوصافنى موزارك قلمئدن ديكلمهلم : « بومرد
آدمك [ينى ، ودهر] فوق العاده تئنى ايدى و دنيانك اك
لطيف سسئنه مالك بر قىزى وار . هنوز اون بئشئده باوار ياپوق .
كامل بر صنعتكار اوله بيلمك ايچون تياترو جليق تجربه سئدن باشقه
هيچ بروصف كنديسئده قصان دكيلدر . (۱۷ كانون ثانى ۱۷۷۸) .
متعاقب مکتوبئندن : « كبرخلام - پولا نه كلنجه ، پروغرائمى
مرجه كوندردك . ايرئسى صباح قونسر مايستر موسيو روت .

فيشهرك زيارتى قارشيلادق ، آقشامده شاتويه كيتك . مادمازل
ودهر اوچ هوا سوله دى . سزه بو خصوصئده ايضاحات
ويرمه بچكم ، جداً مكمل تئنى ايتديكى بيلمه كز كافى كلسين .
اولكى مکتوبده مزىلرى حقئده يازمئدم ، فقط بومكتوبىمورده
اونى مدحه خادم بر قاچ كله علاوه ايتئدن قاباق ايسته ميوردم .
چونكه ، اونك حقيقى قيمتى آنحق بوكون كورده بيلدم .

... ايرئسى كون ، بازار ايرئسى ، بكي بر قونسر ، صالى
و چاروشانبا كذا . مادمازل ودهر بواوچ اجتماعده اون اوچ
بارجه سوله دى و ايكي فلاوسن بارجه سى چالدى ؛ بو صوك
يولده ده مهارتئز دكيلدر . اصل نى حيرته بيراقان جهت ،
نوطه اوقومئده كى سهولتى در . تصور ايدىكركه ، اك كوچ
صوناتلر بى ايلاك كوروشده بكا چالدى . حركت اعتباريله بر آز
فضله آغير چالدى ، فقط بر نوطه بيله قاچدى ؛ عين ايدىر كه ،
بو صوناتلرك اونك طرفئدن چالينيئى ديكلمك راهب فوغلر
چالاولكن ديكلمكئدن دهاها زياده خوشه كيدىيور .

فقط ، بيجاره موزار ، حسلى حقئده هنوز كيمسيه ،
حتى آلوتيزايه بيله بر شى سوله يه مشدى . اعتراف ايشلرئده
دائما جسامتئزدى . حرمئلرخى نظر ليله و موسيقيسى ايله افاده دن
باشقه بر شى ياپه ميوردى . فقط بوسوتون سسئز دورمه نك
معنا سئلنى ده دوشونهرك ، يته سوكيلى موسيقيسنك يارديميله
آرزوسى آچنى دوشوندى . مه تاز تازك شو آهكشدار
الهيستدن يارديم كورومئدر : « Non so donde viene -
quel tenere affetto .. بو تويرف اولنه ماز تاثيرك ، تاروجه
قادر كيرن بو مجهول حسك ، وجوديك بوتون ليئلرخى
صارصان بو ثورپريشك بكا ترئدن كلكيلى بيله ميوردم ؟ خير ،
بكا بو درين هيچانى دويوره بيله حاك قوت شفتت دكيلدر ؛ بى
بو مرتبه شاشيرتان ، بئلكى بو درجه قاريشديران قوت او
اوله ماز ، خير ! »

موزار ، بو آنشلى اعترافلى ، قلنك اك دورين كوشه لرئندن
قوپوب كان فريادرله بئسته له دى . فقط ، بو قلب اثرى
سوكيليسنه تقديمه كيتديكى زمانده جسامتق قيريلدى . صوك
بر غيرتله ، آنحق ، « فرولاين ، ديه بيلدى ، سزك ايچون

اولادم، دیبوردی، نروده اوکوزمل کونلر؟ هانی یا مازدن اول کلیر، کوچوک شرقیجی سویله مک اوزره دیزلریمه جیقاردک. هانی اختیارلادیغ وقت بی یانکده صاقلاقم ایستدیککی، توزلردن محافظه ایچون بی اهتماله بر قوطیه قویهجکی و اوستمه برجام کره قاییهجکی سویله دردک و برون برونه قوجاقلاشیردق. « افاده سنی بردن بره شدتلندیره کده و علی اماده بر موسیقی شناس کی کلوب کیتکمی، یوقسه اثرلری اخفاء طرفدن تدقیق اولنهجق و تاریخی یازیلهجق بویوک آدملردن بری اولمقی ایسته یورسک؟ یونی انتخاب سکا دوشهر، مجله برازدواج سنی سفااته آتهدقدور، چونکه کندندن امین و مستندینک اقدیسکی اولان برانسان ایله عقد ایدیلهجک ازدواجدرکه آنجق سعادت و رفاه کتیره بیلیر. »

موزار شو جوانی ویریور: « مکتوبکیزک باشلانقیچنده سویله دیککیز زاملر فی الحقیقه کجی، فقط سزه قارشى دویدیغ حرمت و عشق دکیشمیدی. آرزوکز وجهله یارسه کیدهجکم. » شو سطرلرده موزارک صاف و زلیه شخصیتی اوقویوروز: « رجا ایدرم، بندن نه امید ایدرم سه کز امید ایدیکز، فقط یالکیز فنالق مستثنا. هیچ برقالی کورولمهش فقیر بر قیزی سومه مک امکافسزلفتی دوشونلر واردر، و مه ترس کله سی بویکیرک نظر نده حقیقه خوش برشیدر. بن نهر X نده بز م؛ بن بر موزارم، همه ره رکسج و عقلای موزار. بونجه خطالم آرم سنده، بی طایان دوستلریم بی طاییدق لری ظن اتمکله کده داخلدر، بو تقدیرده فضل سوزه احتیاج یوقدر، فقط، اگر بی طایبورلر سه، اوو! او حالده اولر و یریلهجک جوانی نروده بولهیم؟. بوتون بونلر سزه عاقد دکیلدر، سوکیلی باباچم. »

موزار باباسنه قارشى اولان حرفتی اهل ایدم بومور. سوکیلسندن صداقت یمیلری ایله موقعا آریقه قرار ویریور. صولک حزین مفارقت کوننی ینه باباسنه شویله آکلایر: « مادامازل و بهر نیم ایچون رجیفت الدیون اوردمک لطفنده بولنش، اونلری ویردی... پدری موله رک قومده بولری هدی ایتدی... حرکتیدن برکون اول بی تکرار ییمکه آلیقویق ایسته دیلر. فقط اوده قلاق مجبوریم دولایسه بله ممکن اولمدی. بونکله برابر یکدن اول ایکی ساعتی کندیلر نه تخصیص مجبوریتنده قالم. تشکر دن کیری دورمدیلر... بن کیده رکن جمله سی اغلا یوردی، عفو یکر ی رجا ایدرم، فقط او آتی دوشوندیکم وقت کوزلرم باشا ییریور. »

یسته له دیکم برهوانی تقدیمه کلیورم. رجا ایدرم، اونی یالکیز قالدیغیز وقت اوقوییکر. افاده سی طرزنی سزک ذوقکزه و سزک حسلرکزه بیراقیورم. « بو سوزلری بیشتر بیتیرمزده، قاجدی!... »

ایکی کون صوکرانکرار کلک احتیاجی دویدینی زمان، آلوتیز و بهر ی قلاوسنی باشنده، قلبک نغمه لری سویله و چالارکن بولدی... »

موزار، بو پارچه مک بر قوپه سنی سوکیلی باباسنه کونده. ویرکن شو سطرلری قارالور: « اما کیمسه ویرمه ییکز، چونکه اونی یالکیز مادمازل و بهر ایچون یازدم: اوکا فوق. اماده یاقیشور، سسنه او یویور، ای ییچلمش بر ایسه نکده اندامه، یاراشه جی کی! « پک آرز طاینان بو اثرک یوکسک بر قیمتی واردر؛ بالذات موزار او کوچوک اثرینه آیری بر اهمیت ویریوردی. چونکه الهانی حقیقتدن آشمیدی... »

مکتوبلر نه عودت ایدلم، موزار، آلوتیزنی صاران محبت محیطی داخله بوتون برخانه بی آله رق، و بیچاره عالمه، دیبور، نظر مده اوقادار عزیزدرکه، اک بویوک آرزوم اونک سعادتنی تأمین اتمکدر، ظنمه قالیسه موقده اوله ییلهجکم. مادمازل و بهر ایتالیایه کیتسنی توصیه ایتدم، سزده ورونلی دوستلر مزه کندیسنی شهر تیاتروسنه آملارنی یازد بیلر سکز. باشم اوزونیه یمین ایدرم که اونک مغنیه لکده کی قدرتی نیم ایچون بویوک بر شرفی موجب اوله جقدور. یکا کلنجه، باشلانقیج اوپراسنی یازاچیم، و او تونز قادر آلتونه قناعت کوسترم جکم، چونکه اونک روالک فدا ایدلسنی ایسته م بومور. یاقینلرده، هپ بر لکده، یعنی موسیو و بهر و ایکی بویوک قیزی ایله برابر سیاحته جیقبوروز. اسویچره و فلمنکی کچرک کوچوک قومیه مزه مدار پاره یی قازانه جفز، موسیو و بهرک بویوک قیزی ییمک پیشیریور. [۱]

بیچاره موزار، کتجلکک پنجه لی، ماویلی خیلارندن برینه صاریلشدی. نتیجه حقیقه تخیل ایندیکی سعادتلی تأمین ایده بیله جک میدی! « خار!! آلوتیز یانک اهانتی کوردکدن صوکران معقول پدرک عافاته حق و بره جکز. »

اوت، له او پولده، جوق حزین، و اونسته دهده حیات تجربیلرینه مستند فصیحتری ایله اوغلنه دوغرو یولی کوستردی: « هیات!

[۱] بوماه آتچی، صوکران، «فلوت آفاته» اوپراسنده کی کچه قرالجه سی رولنی اوپرا به جقدور.

وه بهر خله برابر مردیونی ایندی ، بن سو قانگ کو .
شه سنی دوتجه قادر بکله دی ، بر کره دها آدیو دیه
باغیری ...

موزارک ارشد کی صنعت حاجی آ کلانه میهنه . اوراده
معاشتی مکمل قازاندی . تقدیرده کوردی . فقط نه دنده
پارسه ایسه مادی . باباسی ده پارسدن عینی منی خسارله آریله
مشهدی . فرانسیز بیو غرافلر بو کاسب اوله ورق مختلف سیدلر
صایارلر . و نتیجه موزارلری حقیر یولورلر . آلمان بیو غراف
A. Schurig ده موزارلری حقیر کوور : بو سیدندرک ،
شوریخ ، مملکتده Französlin دیه پروستو ایدلدی ،
کتابی پارسده نشره محور قالدی . بو بر علم مسئله سی اولدینی
ایچون حکم حقیقتاً یسر نه ویرللدی : شورویخ ، و فرانسیز
بیو غرافلر حقیق دالر . الا آن موزارک ال بو یوک بیو غرافی بر
فرانسیزدر : T. de Wizeva ... موزار ، عشقیق المریله
مشوع بر حاله جالبشیرکن بر دهره سوکیلی آتیه سی قایب ایندی .
مکتوبلر نده بکی تأثرلری آ کلانان یوره کار آجینی بر قاج سطر
واردی .. فقط ، نتیجه توله بو یون اکم مجبوریتی دویدی ..
وه بهرله یازدینی مکتوبلر ده ایسه اونلری پارسه کتیرمه نیک
یوللری آرار . بالذات آلویزه یازدینی مکتوبلر واردی :
کندی سی اوزله دیککی ، مکتوبلری بکله دیککی ، محبتک ازلدیککی
آ کلانلر ، صنعتده تکملی و موفقی یوللری کوسترمهک جالبشیر .
آلویزکده اوکا یازدینی آ کلانلر یولور . چونکه ، موزار ،
و مکتوبلر بیکرک بی نه قادر سو یتردیککی بیله مز سکر «
دیور ...

فقط ، بچره موزار ادراقه دها فضل دایانه مدی ، یدنجی
آی سوکنده عودت قرارینی ویردی . صوک بهارک صوک
پارلرینی دوکدیک کونلرک عقنده ۶۰ شیرین ثابده مانایه
کیردی . فقط ، آلویزی اوراده دکیلدی : مونیخ تباروسنه
مغنی لکه چاغیرلشدی . اسکی دوستلری کندی سی عینی محبتله
قارشیلادیلر ، قانایخلره مسافر اولدی . مینی مینی مادمازل
قانایچک نزه قلی تکرار اوقومق فرصتی شهسز بوله مدی .
چونکه بوتون موجودیتی لوئیز ایله مشغولدی .. تام اوآ واده
ایدی که باباسندن ده شو مساعد مکتوب کلدی :

« عقلکی اشغال ایدن وه ، درلو جدی محاکمه لردن سنی
منع ایدن ایکی شی واردی . برنجیی . و باشلیجی سی مادمازل

وه بهر ایچون دویدیک عشق در ، نه قطعاً علینده دکیل . باباسی
فقیر ایکن اعتراض ایتدی ، فقط شیمدی نه دن ایدیم ؟ مادامکه
سن اولک سعادت دکیلده او سنک سعادتکی تأمین ایدم بیله
جکدر . باباسنک بوتون مانایملرک بوعش قدن خبرلری
بولندینی ظن ایتک مجبوریتیم . بوراده بر وظیفه آلقه
مونیخده یاقین بولنش اولورسک « دیور . اورایه بالذات
کیدوب کله بیله جکی ، حتی بوتون دوستلری سانوبورعه دعوت
ایدم بیله جکی ده یازیور . له او پولد ، دیگر دها شیدو آجیقلی
مکتوبلر ده اوغلنی مملکته چاغردی . موزار آرتق اطاعته
مجبور قالمشیدی . مونیخن عزیز لوئیزی آلوب کیتمه که او
ویردی ...

مونیخده ، سوکیلی لوئیزی فی الحقیقه تکرار بولدی . فقط ،
مع الاسف هرشی دیکتشدی ! کوز یاشلری دوکن او اسکی
لوئیز آرتق مستهزی بر فیزدی ! استاد صنعتکارک قیرمزی
رنکی شاپل ایسه منده هیچ بر ذوق بوله میوردی . موزارده بر
اجنبی کی باقدی . بزدن پاولایان آله و در حال سو نمشدی .
فقط ، وولفغانغه پاهجفی بیلادی : گوشده دوزان اسکی
پیانویه یافلاشدی ، قایغنی آجیدی ، و ، هیچ سترمه من بر سسله :
« بی ایسته من قیزی هیچ کدوسز ترک ایدم » (Ich lass
das Moedel gern, das mich nicht will) خلق شر .
قیسی سوله دی .

وولفغانغ دریندن الم جکیوردی . فقط کندی طوتدی ،
برشی بلای ایتدی . حرکتیه قادر وه بهرلرک ترمده قالدی .
وهنی صاودقدن صوکرایی روحی حالتک عکسینی ، شو ،
Io non chiedo eterni... هواسنده Popoli di Tessaglia
ره سنتاتی ایله زلره قادر کوندرمشدر : بو بستره قاییده کی
سوکیلی تکرار کورمک ارزوسنی آ کلانلر . مستقبل
زوجه سی قونستانس وه بری ایسته اوآ نده اطرافنده دولاشیرکن
دها قوتله تشخیص ایتدی . قونستانس ، لوئیزک قرده شی
ایدی . قونستانسک شخصدن زیاده صنعته مجلوبدی . قونستان
لر ده همیشره سی طرفدن قیریلان قلبی اهتمامه تعمیر احتیاجی
بر صنعتکار قلیله دوعمشدی : موزارک طلبه سی ایدی . ایسته ،
استادک زوجه سی اواقی سعادتیه بر قاج سنه صوکر او بختیار
فیز قوومشدر .

پارس : ۱ تفریل اول ۱۹۲۶

میخاک زاده

محمود راغب